

PROPOSTES PER TREBALLAR A L'AULA

**EDUCACIÓ INFANTIL
CICLE INICIAL D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA**

**FUNDACIÓ
ANTONI TÀPIES**

ARAGÓ, 255 - 08007 BARCELONA
Tel. 934 870 315 - Fax 934 870 009
museu@ftapies.com
www.fundaciotapies.org

PRESENTACIÓ

Les propostes que us suggerim a continuació estan vinculades a la l'experiència que els vostres alumnes han viscut en la visita a la Fundació Antoni Tàpies. L'objectiu és aprofundir en les fonts d'inspiració i el procés creatiu en l'obra d'Antoni Tàpies.

La selecció de temes s'ha realitzat en funció del nivell educatiu dels alumnes i els seus interessos procurant relacionar els conceptes amb el coneixement personal i de l'entorn immediat que els nens i nenes estan desenvolupant en aquesta etapa.

Les propostes són obertes i, per tant, podeu adaptar-les a les característiques de cada grup.

OBJECTIUS GENERALS

1. Aprofundir en el descobriment de l'obra d'Antoni Tàpies.
Identificar les seves fonts d'inspiració: colors, formes, objectes i símbols.
2. Relacionar els elements que conformen l'obra amb l'entorn immediat dels nens/nenes.
3. Desenvolupar la capacitat d'observació, l'establiment de relacions i la deducció lògica.
4. Fomentar la creativitat.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

1. Identificar les diferents qualitats dels materials: color, textura, temperatura, etcètera.
3. Reconèixer superfícies diferents en funció del material i la textura. Copsar la noció de pas del temps.
4. Identificar alguns dels símbols emprats per Antoni Tàpies a les seves obres: parts del cos, números i lletres.

NOTA SOBRE ELS MATERIALS

La Fundació Antoni Tàpies proporciona les imatges de les obres de l'artista necessàries per a la realització de les activitats proposades (vegeu l'annex final). La resta del material suggerit —imatges, objectes o material fungible— ha de ser proporcionat per la pròpia escola.

ACTIVITAT 1: L'INTERÈS PELS MATERIALS

En aquest apartat treballarem al voltant de l'interès d'Antoni Tàpies per les qualitats dels materials. Hem dividit l'activitat en quatre propostes diferents. En funció del nivell dels alumnes, podeu dur a terme tota la sèrie o només alguna de les propostes.

PROPOSTA 1

QUI ÉS QUI? PÀG. 4

PROPOSTA 2

JOC TÀCTIL PÀG. 5

PROPOSTA 3

ELS MATERIALS A LA NATURA PÀG. 6

PROPOSTA 4

ELS MATERIALS CANVIEN: L'ÚS I EL PAS DEL TEMPS PÀG. 8

PROPOSTA 1
QUI ÉS QUI?

OBJECTIU

Aprendre a identificar diferents tipus de materials.

MATERIAL NECESSARI

Per el desenvolupament de l'activitat necessitem una mostra de materials diferents. A continuació us suggerim un seguit de materials que us permetran establir relacions amb l'obra d'Antoni Tàpies:

Llana, Palla, Corda, Pedra, Sac, Paper, Cartró, Filferro, Fusta, Terra

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Doneu els materials als alumnes perquè els puguin tocar. Descriviu les seves qualitats. Per exemple:

- És aspre o suau?
- És dur o tou?
- Quin pesa més?
- De quin color és? (establim relacions amb els elements de la natura que són del mateix color).

PROPOSTA 2
JOC TÀCTIL

OBJECTIU

Reconèixer diferents tipus de materials per les seves qualitats tàctils.

MATERIAL NECESSARI

Tela per cobrir els materials.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Després d'aquesta senzilla activitat de reconeixement de materials podeu dur a terme, en funció del nivell dels alumnes, un joc tàctil per aprofundir en l'apreciació de les qualitats dels materials. Cobriu tots els materials amb una tela. Per torns, cada nen/a ha d'introduir la mà sota la tela i tocar un dels materials. De quin material es tracta? Podeu ajudar els alumnes a descobrir-ho formulant preguntes com ara: és suau com la llana?, és dur com el ferro?, etcètera. Finalment, comproveu de quin material es tracta i continueu jugant.

PROPOSTA 3
ELS MATERIALS A LA
NATURA

OBJECTIU

Copsar la idea de moviment i canvi en la natura.

MATERIAL NECESSARI

- Pots o petites bosses de plàstic.
- Folis i pintures de cera.
- Safata.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Primera part a l'exterior

Si teniu la possibilitat de sortir de l'aula podeu treballar el tema dels materials durant una visita al parc o al bosc. Aquest entorn us permetrà experimentar d'una manera més sensorial no només l'aspecte tàctil dels materials, sinó també les olors, els colors, l'entorn on es troben, etcètera.

Si porteu pots o petites bosses de plàstic podeu realitzar amb els nens i nenes una recollida de mostres. Aquí teniu algunes consignes que podeu donar als alumnes:

- Terra o sorra de tons diferents
- Pedres de diferents tamanys i formes
- Petits fragments de fusta, branques, etcètera.
- Fulles de tamanys, formes i tons diferents.

També podeu recollir empremtes de determinades textures com ara l'escorça de diferents tipus d'arbres. Per fer-ho, proporcioneu als alumnes paper i pintures de cera.

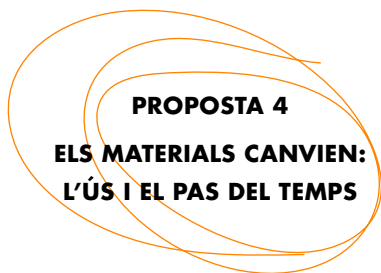
Segona part a l'aula

En tornar a l'aula tot aquest material us servirà per dur a terme una experiència plàstica. Col·loqueu a la safata les terres de colors i, amb les empremtes de l'escorça dels arbres com a inspiració, convideu els alumnes a fer solcs, ondulacions, etcètera. Després poden disposar també alguns dels elements que heu recollit (pedres, etcètera). El resultat serà una representació sensorial de l'indret que heu visitat semblant a la simplicitat dels jardins zen.

Tercera part: El nostre jardí

És interessant que al llarg d'uns dies jugueu amb els nens i nenes a modificar el vostre "jardí". Això us permetrà introduir el concepte de canvi i moviment a la natura. Podeu introduir també la noció dels fenòmens efímers.

PROPOSTA 4
ELS MATERIALS CANVIEN:
L'ÚS I EL PAS DEL TEMPS

OBJECTIU

Entendre el concepte de pas del temps i la seva repercussió sobre les qualitats físiques de la matèria.

MATERIAL NECESSARI

- Fotografia d'un nen
- Fotografia d'una persona gran
- Paper blanc
- Llibre vell.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Mostreu les fotografies als alumnes i compareu-les. Introduïu el concepte de pas del temps.

Incideix el pas del temps en els materials?

Mostreu el paper blanc i el llibre vell. Es tracta del mateix material?

Per què canvia?

Amb els alumnes més grans podeu introduir per què són atractius els materials vells buscant exemples que siguin familiars pels nens i nenes.

ACTIVITAT 2: LES TEXTURES

Amb aquesta activitat volem que els alumnes descobreixin la potencialitat expressiva del seu entorn.

OBJECTIU

Observar superfícies i textures del nostre entorn immediat.

MATERIAL NECESSARI

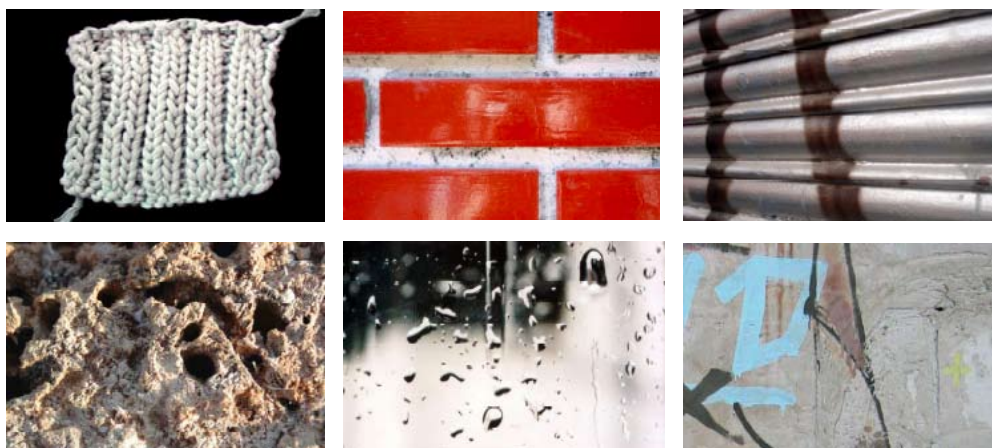
- Imatges de textures
- Càmera de fotos (optatiu)
- Finestres de cartolina
- Lupes
- Folis, llapissos, pintures de cera.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Primera part: Projectió d'imatges a l'aula

Mostreu una selecció d'imatges amb superfícies i textures diferents: aliments, teixits, pedres, gotes d'aigua sobre un vidre, cartrons vells, persianes, etcètera. Aquestes imatges han de servir com a element motivador per emprendre una descoberta dels espais de l'escola sota un nou punt de vista.

(Trobareu aquestes i altres imatges a la pàgina de recursos del Ministerio de Educación y Ciencia <http://recursos.cnice.mec.es>)

NOTA SOBRE LES IMATGES: Encara que tots aquests elements són familiars pels nens, en alguns casos poden tenir dificultats per reconèixer-los. La dificultat, en molts casos, rau en el punt de vista de la fotografia: un detall ampliat. Aquest és el punt de vista que hem de treballar amb els alumnes durant la *cacera*.

Segona part. Cacera de textures al recinte del centre

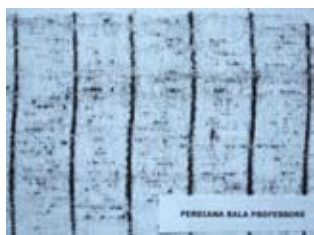
Organitzeu la vostra pròpia “cacera” de textures en el vostre entorn immediat: aula, passadissos, pati de l'escola... Per “caçar” les textures heu de crear finestres de cartolina per jugar a emmarcar els detalls de les superfícies que us interessin. Si disposeu de càmera de fotos digital podeu fer fotografies i després projectarles a l'aula. També és interessant i divertit que els alumnes utilitzin lupes.

Amb tot plegat es tracta d'aproximar-nos al nostre entorn des d'un punt de vista diferent a l'habitual. Mirarem amb detall centrant-nos en les textures i els materials.

Com ho farem? En aquest recorregut per l'àmbit de l'escola utilitzareu les finestres per emmarcar fragments interessants: els relleus de les rajoles del terra, l'esquerda a la paret, etcètera. En els casos que sigui possible, la nostra *cacera* es complementarà amb la captura de l'empremta de les textures. Amb folis, llapissos i pintures de cera, els nens i nenes poden recollir aquestes textures.

Tercera part. Exposició: Mapa tàctil de l'escola

Un cop finalitzat el recorregut tornem a l'aula. Comentem entre tots les nostres descobertes, les fotografies, les empremtes, etcètera. Identifiquem cada empremta o fotografia amb el nom de l'indret del centre on l'hem “capturada”. Amb tot aquest material podeu organitzar una petita exposició, una mena de mapa tàctil de l'escola.

ACTIVITAT 3: IMATGES I FORMES

En aquesta activitat introduïrem alguns dels símbols presents a l'obra d'Antoni Tàpies que són més fàcils d'identificar pels alumnes d'aquest nivell, com ara la representació de parts del cos, les lletres i els números.

OBJECTIU

Introduir el concepte de símbol i representació al·legòrica.

MATERIAL NECESSARI

Dibuixos de detall d'una boca, d'un nas, d'una orella i d'un peu.

Reproducció de les següents obres d'Antoni Tàpies. (Us adjuntem al full següent aquestes imatges perquè les projecteu a l'aula si voleu).

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Primera part: Descoberta del propi cos

Mostrem imatges de detall de diferents parts del cos (presentes a l'obra de l'artista): boca, nas, peu, orella. Juguem a descobrir de quina part del nostre cos es tracta en cada cas. Per què serveixen? Busquem entre tots els possibles significats:

- Boca per menjar, per parlar, per cantar, per badallar...
- Orella per escoltar
- Nas per respirar, per olorar...
- Peu per caminar, per ballar, per córrer, per saltar, per portar els mitjons...

Segona part: La representació plàstica del cos

Com es pot representar un peu? Mostrem 3 obres d'Antoni Tàpies on podem identificar: mitjons, la silueta d'un peu en relleu i empremtes. En funció del nivell dels alumnes podem introduir a partir de l'obra *Suite Catalana* altres símbols comuns a l'obra de l'artista: lletres i números.

Gran díptic del mitjó, 1987

Matèria en forma de peu, 1965

Suite catalana, 1972

Tercera part. Retrat simbòlic de la classe

Material necessari:

- Paper d'embalar
- Tempera (color marró, blanc, negre, vermell)
- Mitjons vells dels alumnes (per fer empremtes amb pintura)

Mural col·lectiu sobre paper d'embalar. Un retrat simbòlic de la classe. Una empremta personal del peu de cada alumne (directament entintat amb tempera o l'empremta del mitjó), les inicials dels alumnes (si saben escriure) i números significatius de la classe: número total d'alumnes, curs, edat, data d'aniversari, etcètera.

RECURSOS PEL PROFESSORAT

A la nostra pàgina web a la secció de Col·lecció trobareu més informació sobre altres obres de l'artista. A continuació us facilitem el text d'Antoni Tàpies El Joc de saber mirar que us pot ser útil per comentar amb els vostres alumnes.

EL JOC DE SABER MIRAR - ANTONI TÀPIES

Als joves amics de Cavall Fort

Com mirar netament sense voler trobar en les coses el que ens han dit que hi ha d'haver, sinó el que senzillament hi ha?

Vet aquí un joc innocent al qual us proposo jugar.

Quan mirem, normalment només veiem el que se'ns dóna al voltant nostre: quatre coses –a vegades ben pobres– només vistes per sobre enmig de l'infinit. Mireu l'objecte més senzill. Agafem, per exemple, una vella cadira. Sembla que no sigui res. Però penseu en tot l'univers que ella comprèn: les mans i les suors tallant la fusta que un dia va ser arbre robust, ple d'energia, al mig d'un bosc frondós en unes altes muntanyes, l'amorós treball que la va construir, la il·lució que la va comprar, els cansaments que ha alleujat, els dolors i les alegries que haurà aguantat, qui sap si en grans salons o en pobres menjadors de barriada... Tot, tot participa de la vida i té la seva importància! Fins i tot la més vella cadira porta dintre seu la força inicial d'aquelles sables que pujaven de la terra, allà als boscos, i que encara serviran per donar escalf el dia que, feta estelles, cremi en alguna llar.

Mireu, mireu a fons! I deixeu-vos portar plenament per tot el que fa ressonar a dintre vostre el que ens ofereix la mirada, com el qui va a un concert amb el vestit nou i el cor obert amb la il·lució d'escoltar, de sentir senzillament amb tota la seva puresa, sense voler de totes passades que els sons del piano o de l'orquestra hagin de representar forçosament un cert paisatge, o el retrat d'un general, o una escena de la història, com es voldria sovint que només fos la pintura.

Aprenquem a mirar com aquell qui va a un concert. En la música hi ha formes sonores compostes dins un tros de temps. En la pintura formes visuals compostes dins un tros d'espai.

És un joc. Però jugar no vol dir fer les coses “perquè sí”. I com en tots els jocs d'infants, els artistes tampoc no fan les coses “perquè sí”. Jugant... jugant, de petits, aprenem a fer-nos grans. Jugant... jugant, fem créixer el nostre esperit, ampliem el camp de la nostra visió, del nostre coneixement. Jugant... jugant diem coses i n'escoltem, despertem aquell qui s'ha adormit, ajudem a veure aquell qui no en sap o aquell a qui han tapat la vista.

En mirar, no heu de pensar mai el que la pintura –com totes les coses d'aquest món– “ha de ser”, o el que volen molts que només sigui. La pintura pot ser-ho tot. Pot ser una claror solar enmig d'una ventada. Pot ser un núvol de tempesta. Pot ser una petjada d'home per la vida, o un cop de peu –per què no?– que digui “prou!”. Pot ser un aire dolç de matinada, ple d'esperances, o un baf agre sortit d'una presó. Pot ser les taques de sang d'una ferida, o el cant en ple cel blau, o groc, de tot un poble. Pot ser el que som, l'avui, l'ara i el sempre.

Jo us convido a jugar, a mirar atentament... Jo us convido a pensar.

Cavall Fort (Barcelona), núm. 82 (gener de 1967).

Trobareu més informació sobre l'artista i la seva obra al web de la Fundació Antoni Tàpies: www.fundaciotapies.org

Per qualsevol consulta us podeu posar en contacte amb:

Rosa Eva Campo i Maria Sellarès

Servei Educatiu de la Fundació Antoni Tàpies

Tel.: 934 870 315. De dilluns a divendres de 9 a 15h.

visitescomentades@ftapies.com

**FUNDACIÓ
ANTONI TÀPIES**

ARAGÓ, 255 - 08007 BARCELONA
Tel. 934 870 315 - Fax 934 870 009
museu@ftapies.com
www.fundaciotapies.org